

Aneks nr 1 z dn. 22 stycznia 2025 r. do uchwały nr 9
Rady Programowej kierunku studiów Gospodarka i ekonomia w dziejach
Wydziału Historii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 19 czerwca 2024 r.
w sprawie zasad procesu dyplomowania na Wydziale Historii UAM

**Wydział Historii
Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu**

Zasady procesu dyplomowania na kierunku

**Gospodarka i ekonomia w dziejach, studia pierwszego stopnia, profil
ogólnoakademicki**

PODSTAWA PRAWNA

1. **Regulamin studiów Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (§ 57-68).**
2. **Zarządzenie nr 3/2020/2021** Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 7 września 2020 r. w sprawie składania i przechowywania prac dyplomowych z wykorzystaniem Archiwum Prac Dyplomowych oraz dokumentowania egzaminu dyplomowego (dalej APD).
3. **Zarządzenie nr 4/2020/2021** Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 7 września 2020 r. w sprawie zasad wykorzystywania w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu Jednolitego Systemu Antyplagiatowego (JSA) oraz procedur obowiązujących przy sprawdzaniu pisemnych prac dyplomowych z wykorzystaniem Jednolitego Systemu Antyplagiatowego (JSA).
4. **Zarządzenie nr 5/2020/2021** Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 7 września 2020 r. w sprawie zasad przeprowadzania egzaminów dyplomowych oraz **Zarządzenie nr 262/2021/2022** Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 20 września 2022 r. w sprawie zasad przeprowadzania egzaminów dyplomowych.
5. **Zarządzenie nr 426/2023/2024** Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 20 marca 2024 roku w sprawie zasad korzystania z systemów sztucznej inteligencji w procesie kształcenia studentów.
6. **Zarządzenie nr 428/2023/2024** Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 3 kwietnia 2024 r. zmieniające Zarządzenie Nr 3/2020/2021 Rektora UAM z dnia 7 września 2020 r. w sprawie składania i przechowywania prac dyplomowych z wykorzystaniem Archiwum Prac Dyplomowych oraz dokumentowania egzaminu dyplomowego.

Rozdział I. Postanowienia ogólne

§ 1

1. Proces dyplomowania jest ostatecznym, końcowym etapem weryfikowania efektów uczenia się osiągniętych przez studenta w trakcie studiów.
2. Praca dyplomowa na studiach pierwszego stopnia jest samodzielnym opracowaniem

zagadnienia naukowego powstałym w dyscyplinach, do których przypisany jest kierunek studiów, tj. w obrębie historii, ekonomii i finansów, wykazującym opanowanie przez studenta warsztatu naukowego w stopniu zaawansowanym, odzwierciedlającym osiągnięte kierunkowe efekty uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji w zakresie przewidzianym programem studiów.

3. Praca dyplomowa powinna dowodzić umiejętności dokonania samodzielnej i krytycznej analizy zebranego materiału oraz poprawnego przedstawienia jej wyników w formie pisemnej.
4. Praca dyplomowa na studiach pierwszego stopnia powinna mieć charakter przeglądowy, może mieć również charakter badawczy.
5. Złożenie pracy dyplomowej na studiach pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim i jej obrona podczas egzaminu dyplomowego stanowią podstawę uzyskania dyplomu ukończenia studiów pierwszego stopnia na kierunku studiów.

Rozdział II. Tryb i warunki przygotowania pracy dyplomowej na studiach pierwszego stopnia

§ 2

1. Praca dyplomowa na studiach pierwszego stopnia powstaje w ramach obowiązkowego seminarium dyplomowego (semestr piąty i szósty, rok III) w wymiarze 15 godzin w semestrze (łącznie 30 godzin w trakcie dwóch semestrów) pod opieką naukową nauczyciela akademickiego prowadzącego zajęcia (promotora pracy) i przy zachowaniu poniższych zasad.
2. Seminarium dyplomowe na studiach pierwszego stopnia jest prowadzone w formie zajęć, których liczebność powinna wynosić między 8 a 13 osób w grupie.
3. Warunkiem zaliczenia seminarium dyplomowego jest obecność na zajęciach, aktywne uczestnictwo, systematyczne przygotowywanie pracy dyplomowej oraz referowanie postępów w pracy.
4. Zaliczenie seminarium dyplomowego jest warunkiem złożenia pracy dyplomowej na studiach pierwszego stopnia i przystąpienia do egzaminu dyplomowego.

§ 3

1. Pracę dyplomową na studiach pierwszego stopnia student przygotowuje pod kierunkiem promotora, którym jest nauczyciel akademicki, co najmniej ze stopniem naukowym doktora, zatrudniony na UAM w grupie pracowników badawczo-dydaktycznych lub badawczych, przypisany naukowo do dyscyplin, do których jest przyporządkowany kierunek studiów.
2. Student może przygotować pracę dyplomową pod kierunkiem nauczyciela akademickiego z innej uczelni albo pracownika spoza Uniwersytetu, spełniającego wymogi naukowe (patrz ust. 3.1), po uzyskaniu zgody Rady Programowej kierunku studiów. Pracownik zewnętrzny ocenia pracę i sporządza recenzję.
3. Wyboru promotora pracy dyplomowej na studiach pierwszego stopnia student dokonuje w terminie do 31 października, rejestrując się w systemie USOS na wybrane przez siebie seminarium dyplomowe.
4. Promotor ocenia pracę dyplomową i przygotowuje recenzję.
5. W przypadku ustania zatrudnienia nauczyciela akademickiego kierującego pracą dyplomową lub przejścia na urlop zdrowotny lub naukowy, prodziekan ds. studenckich w porozumieniu ze studentem wyznacza w zastępstwie innego promotora spośród nauczycieli akademickich. Zmianę tę opiniuje Rada Programowa na wniosek studenta skierowany do prodziekana ds. studenckich, zawierający zgody obecnego i proponowanego promotora.

6. Kandydatury na promotorów podlegają zaopiniowaniu przez Radę Programową kierunku studiów.

§ 4

1. Tematyka pracy dyplomowej na studiach pierwszego stopnia, odzwierciedlona w tytule pracy, musi być zgodna z zakładanymi dla kierunku i poziomu studiów efektami uczenia się oraz musi się mieścić w dyscyplinach, do których przypisany jest kierunek studiów. W przypadku kierunku Gospodarka i ekonomia w dziejach są to dyscypliny historia oraz ekonomia i finanse.
2. Proponowany tytuł pracy jest uzgadniany z promotorem, a następnie zatwierdzany przez Radę Programową kierunku studiów.
3. Tytuł pracy dyplomowej może ulec korekcie za zgodą Rady Programowej kierunku studiów pod warunkiem zachowania dotychczasowej tematyki pracy.
4. Zmianę tytułu pracy dyplomowej zatwierdza Rada Programowa kierunku studiów najpóźniej do dnia 30 maja ostatniego semestru studiów.
5. Praca dyplomowa na studiach pierwszego stopnia powinna zostać napisana w języku polskim. Student może napisać pracę w innym języku po uzyskaniu zgody Rady Programowej kierunku studiów.
6. Prace napisane w ramach umów międzynarodowych z zagranicznymi ośrodkami naukowymi muszą wypełniać zobowiązania zawarte w tych umowach. Szczegóły tych zobowiązań powinny zostać przedstawione Radzie Programowej kierunku studiów w momencie zgłaszania tytułu pracy dyplomowej.

§ 5

1. Praca dyplomowa może powstać w oparciu o systemy SI.
2. Wykorzystanie systemów SI w przygotowaniu pracy dyplomowej jest warunkowane decyzją promotora podjętą w uzgodnieniu ze studentem.
3. W przypadku dopuszczenia stosowania systemów SI w przygotowaniu pracy dyplomowej promotor określa zakres i sposób wykorzystania systemów SI, z zachowaniem obowiązujących na UAM przepisów, zapewnia bieżący monitoring postępów studenta w przygotowaniu pracy dyplomowej, w szczególności w zakresie weryfikacji efektów uczenia się; uświadamia studentowi konsekwencje etyczne i prawne nieuprawnionego wykorzystania systemów SI.
4. Fragmenty pracy dyplomowej powstałe przy wykorzystaniu systemów SI należy w pracy dyplomowej opisać i czytelnie oznaczyć, w szczególności poprzez podanie zastosowanych komend (prompty) lub otrzymanych danych wyjściowych (np. przypisy dolne, załącznik do pracy).
5. Promotor ma możliwość weryfikacji pracy dyplomowej pod kątem nieujawnionego użycia systemów SI, korzystając z ogólnie dostępnych detektorów treści systemów SI.

Rozdział III. Kryteria związane z trybem i warunkami złożenia pracy dyplomowej na studiach pierwszego stopnia

§ 6

1. Warunkiem złożenia pracy dyplomowej na studiach pierwszego stopnia jest spełnienie kryteriów związanych z trybem i warunkami przygotowania pracy dyplomowej (por. wyżej rozdział II). Dodatkowe kryteria to:

Kryteria edytorskie

- a) objętość pracy (praca powinna mieć nie mniej niż 30 stron tekstu bez tabel, ilustracji i bibliografii, tj. co najmniej ok. 60 000 znaków wraz ze spacjami);
- b) forma maszynopisu (czcionka Times New Roman 12 pkt., odstęp 1,5);

- c) praca w formacie zgodnym z wymaganiami systemu APD (załączniki spakowane w formacie pliku archiwum: ZIP, RAR lub 7Z, także należy umieścić w systemie APD);
- d) strona tytułowa zgodna ze wzorcem (zał. nr 1).

Kryteria językowe

- a) poprawność ortograficzna;
- b) poprawność gramatyczna;
- c) poprawność stylistyczna;
- d) spójność wypowiedzi pisemnej.

Kryteria formalne

- a) przypisy i bibliografia przygotowane w jednolitym stylu wskazanym przez promotora;
- b) opisane tabele, ilustracje i wykresy (numeracja, tytuł, informacja o źródle, z którego pochodzą).

Kryteria związane z układem i redakcją pracy

- a) praca powinna składać się z następujących części:
 - tytułu określającego temat pracy i jej chronologię (możliwy jest tytuł metaforyczny, ale wówczas uzupełniony podtytułem objaśniającym temat pracy);
 - części wprowadzającej (określenie i omówienie celu i problematyki pracy, podstawy źródłowej, narzędzi pracy badawczej, struktury pracy);
 - rozdziałów merytorycznych;
 - części podsumowującej;
 - części ilustracyjnej (jeśli temat pracy tego wymaga);
 - bibliografii (oddzielnie: wykazu źródeł, opracowań naukowych oraz stron internetowych).
- b) uwzględniając powyższy układ należy szczególnie zwrócić uwagę na to, by:
 - tytuł pracy odpowiadał zakresowi merytorycznemu i chronologicznemu pracy;
 - układ pracy i zawartość poszczególnych rozdziałów była uzasadniona przedmiotem i problemem badawczym;
 - rozdziały były ze sobą logicznie powiązane;
 - objętość rozdziałów była adekwatna do ich treści oraz proporcjonalna względem siebie.

Rozdział IV. Ocena pracy dyplomowej na studiach pierwszego stopnia i dopuszczenie do obrony

§ 7

1. Pracę dyplomową na studiach pierwszego stopnia ocenia promotor oraz recenzent powołany przez prodziekana ds. studenckich.
2. Recenzentem pracy dyplomowej na studiach pierwszego stopnia jest nauczyciel akademicki, co najmniej ze stopniem doktora, zatrudniony na UAM w grupie pracowników badawczo-dydaktycznych lub badawczych, a w uzasadnionych przypadkach nauczyciel akademicki z innej uczelni albo pracownik spoza Uniwersytetu, który uzyska zgodę Rady Programowej kierunku studiów i prodziekana ds. studenckich. Recenzentem powinien być specjalista z dziedziny, której dotyczy problematyka pracy.
3. W przypadku, gdy promotorem pracy jest pracownik naukowy ze stopniem doktora, recenzent jest powoływany wyłącznie spośród pracowników naukowych ze stopniem profesora lub profesora uczelni.
4. Recenzje promotora i recenzenta powinny być merytoryczne, wnikliwe, krytyczne, adekwatne do wystawionej oceny oraz zgodne z uniwersyteckim formularzem recenzyjnym APD.

5. Obie recenzje umieszczane są w systemie APD w sposób umożliwiający studentowi zapoznanie się z ich treścią.

§ 8

1. Warunkiem dopuszczenia do oceny pracy dyplomowej na studiach pierwszego stopnia jest:
 - a) uzyskanie przez studenta w USOS wszystkich wpisów wymaganych w programie studiów pierwszego stopnia na Wydziale Historii UAM;
 - b) ukończenie pisania pracy dyplomowej, akceptacja pracy przez promotora i uzyskanie w USOS oceny z seminarium dyplomowego;
 - c) przekazanie przez studenta do BOS drogą mailową z e-maila uczelnianego danych dotyczących pracy dyplomowej (tytuł pracy, skład komisji: przewodniczący, promotor, recenzent oraz planowany termin obrony);
 - d) wprowadzenie do USOS przez BOS danych dotyczących pracy dyplomowej oraz składu komisji przeprowadzającej egzamin dyplomowy;
 - e) zgłoszenie przez studenta pracy dyplomowej w APD i wprowadzenie danych dotyczących pracy dyplomowej (tytuł zgłaszanej pracy musi być zgodny z tytułem wprowadzonym w systemie APD i zatwierdzonym przez Radę Programową kierunku studiów);
 - f) zatwierdzenie przez studenta w APD oświadczenia o samodzielnym napisaniu pracy dyplomowej;
 - g) złożenie w APD wersji elektronicznej pracy dyplomowej w terminie najpóźniej do 30 września ostatniego semestru studiów (zasady składania i archiwizacji prac dyplomowych z wykorzystaniem systemu APD określa Rektor Uniwersytetu);
 - h) sprawdzenie przez promotora pracy dyplomowej w APD, zlecenie weryfikacji pracy dyplomowej w JSA, zaakceptowanie raportu badania pracy dyplomowej w JSA, zatwierdzenie oświadczenia o zapoznaniu się raportem oraz że praca dyplomowa spełnia warunki wymagane w postępowaniu o uzyskanie tytułu zawodowego, przekazanie w APD pracy dyplomowej o wpisania recenzji;
 - i) wpisanie recenzji pracy dyplomowej przez promotora i recenzenta (najpóźniej jeden dzień przed terminem obrony)
 - j) przeprowadzenie egzaminu dyplomowego przez przewodniczącego komisji;
 - k) sporządzenie i zatwierdzenie protokołu egzaminu dyplomowego; na protokole APD jest wymagany podpis elektroniczny promotora, recenzenta oraz przewodniczącego komisji;
 - l) wydrukowanie włączenie do teczki akt osobowych studenta protokołu egzaminu dyplomowego, recenzji pracy dyplomowej, Karty Pracy Dyplomowej, będących wydrukami z USOS;
 - m) wystawienie dyplomu przez Sekcję Spraw Studenckich Uniwersytetu;
 - n) wystawienie przez BOS suplementu do dyplomu.

§ 9

1. Przy ocenie pracy dyplomowej na studiach I stopnia brane są pod uwagę w szczególności:
 - a) zgodność tematyki pracy z jej tytułem,
 - b) umiejętność formułowania spójnej, logicznej i poprawnej pod względem językowym wypowiedzi pisemnej,
 - c) poprawność struktury pracy,
 - d) poprawność doboru źródeł i literatury przedmiotu,
 - e) umiejętność krytyki, analizy i interpretacji źródeł,

- f) znajomość i poprawność stosowania metod, technik i narzędzi badawczych właściwych dla warsztatu naukowego dyscyplin, do których przypisany jest kierunek studiów,
- g) umiejętność formułowania problemu naukowego, tez i ich argumentacji z przywołaniem różnych stanowisk historiograficznych oraz aktualnego stanu badań z dziedziny, której dotyczy praca,
- h) umiejętność wnioskowania oraz prawidłowe zastosowanie terminologii fachowej, poprawność formalna (przypisy i bibliografia).

Rozdział V. Egzamin dyplomowy

§ 10

1. Na wniosek promotora prodziekan ds. studenckich powołuje recenzenta oraz wyznacza skład komisji przeprowadzającej egzamin dyplomowy, który powinien odbyć się najpóźniej w terminie trzech (3) miesięcy od daty złożenia pracy dyplomowej.
2. Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest uzyskanie dwóch pozytywnych recenzji pracy dyplomowej zamieszczonych w systemie APD. W sytuacji, gdy jedna z recenzji pracy jest negatywna, prodziekan ds. studenckich może zezwolić na dopuszczenie studenta do egzaminu dyplomowego. Prodziekan może w tej sprawie zasięgnąć opinii kolejnego recenzenta. W przypadku dwóch negatywnych recenzji, egzamin się nie odbywa.
3. W skład komisji przeprowadzającej egzamin dyplomowy wchodzi przewodniczący komisji i dwaj członkowie: promotor pracy oraz recenzent.
4. Przewodniczącym komisji przeprowadzającej egzamin dyplomowy jest prodziekan ds. studenckich lub inna osoba przez niego wyznaczona z grona kierowników zakładów i pracowni oraz pozostałych nauczycieli akademickich, z co najmniej stopniem naukowym doktora habilitowanego, zajmujących się podobną do podjętej w pracy dyplomowej problematyką badawczą.
5. W przypadku, gdy członek komisji nie może uczestniczyć w egzaminie dyplomowym, przewodniczący komisji wyznacza w zastępstwie inną osobę.

§ 11

1. Egzamin dyplomowy odbywa się w formie ustnej.
2. Przedmiotem egzaminu jest wiedza, umiejętności i kompetencje określone w przypisanych do kierunku studiów efektach uczenia się i w ramach dyscyplin naukowych, a jego elementem obrona pracy dyplomowej na studiach pierwszego stopnia.
3. W trakcie egzaminu dyplomowego student odpowiada na trzy pytania. Powinny one sprawdzać możliwie jak najwięcej efektów uczenia się. Pytania mogą zadawać wszyscy członkowie komisji.
4. Proces składania i przechowywania prac dyplomowych na studiach pierwszego stopnia oraz przeprowadzania egzaminu dyplomowego jest wspomagany przez obowiązujący na UAM system APD, będący integralną częścią USOS (Uniwersyteckiego Systemu Obsługi Studiów).
5. Ostateczny wynik studiów na pierwszym stopniu określa suma uzyskana przez dodanie średniej ocen ze studiów, oceny pracy dyplomowej na studiach pierwszego stopnia oraz oceny egzaminu dyplomowego w proporcjach, które określa Regulamin studiów UAM.
6. Pozytywne złożenie egzaminu dyplomowego na studiach pierwszego stopnia jest warunkiem przystąpienia do rekrutacji na studia drugiego stopnia.

Rozdział VI. Wznowienie studiów celem obrony pracy dyplomowej

§ 12

1. Na wniosek studenta prodziekan ds. studenckich zezwala na wznowienie studiów wyłącznie w celu przeprowadzenia egzaminu dyplomowego, jeżeli zostały spełnione wszystkie wymagania wynikające z programu studiów oraz zasad składania i archiwizacji prac dyplomowych.
2. Jeśli w roku akademickim, w którym student wznawia studia, obowiązuje inny program studiów niż ten, który student realizował w momencie skreślenia go z listy studentów, student ma obowiązek uzupełnienia różnic programowych wyznaczonych przez prodziekana ds. studenckich.
3. W sytuacji, gdy studia, z których student został skreślony, nie są już prowadzone, prodziekan ds. studenckich może wyrazić zgodę na wznowienie na innym kierunku studiów. Prodziekan ustala liczbę punktów ECTS i wyznacza różnice programowe wymagane do realizacji programu wznowionych studiów oraz etap studiów, na który osoba może zostać wznowiona.
4. W przypadku, gdy studia niestacjonarne lub eksternistyczne, z których student został skreślony lub zrezygnował nie są już prowadzone, prodziekan może wznowić jego studia w formie stacjonarnej z uzupełnieniem różnic programowych.

Rozdział VII. Okresowa ocena jakości prac dyplomowych na studiach pierwszego stopnia

§ 13

1. Rada Programowa kierunku studiów jest zobowiązana do okresowej kontroli (nie rzadziej niż raz w roku) losowo wybranych prac dyplomowych na kierunku (nie mniej niż 10% z liczby ogólnej).
2. Badanie ww. prac dyplomowych pod kątem oceny formalnej i merytorycznej prac, o których mowa w pkt. 1, w tym powiązania tematyki pracy z efektami uczenia się na kierunku studiów oraz weryfikacji wystawionych przez recenzenta i promotora recenzji, przeprowadza dla Rady Programowej podzespół ds. oceny jakości kształcenia wchodzący w skład wydziałowego zespołu ds. monitorowania jakości kształcenia. Raport z analiz ww. podzespół przekazuje Radzie Programowej raz w roku (w terminie do 31 grudnia).
3. Przewodniczący Rady Programowej, mając na uwadze poprawę jakości kształcenia, inicjuje na forum Rady Programowej dyskusję nad raportem z kontroli prac dyplomowych oraz recenzji, a następnie przekazuje prodziekanowi ds. studenckich Wydziału Historii UAM wnioski Rady Programowej.
4. Prodziekan ds. studenckich formułuje na podstawie przekazanych mu wniosków z analizy jakości prac dyplomowych oraz recenzji, o których mowa w pkt. 3, odpowiednie uwagi i wytyczne dla promotorów oraz recenzentów prac dyplomowych. Informacja na ten temat jest przedstawiana Radzie Naukowej Dyscypliny historia i Radzie Dziekańskiej Wydziału Historii.

Rozdział VIII. Postanowienia końcowe

§ 14

1. Kwestie nieobjęte niniejszymi zasadami procesu dyplomowania są zawarte w obowiązującym Regulaminie studiów UAM.
2. Wszelkie odstępstwa od zdefiniowanych zasad muszą uzyskać zgodę Rady Programowej kierunku studiów.
3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik 1

Wzór strony tytułowej pracy dyplomowej na studiach pierwszego stopnia

Imię i nazwisko studenta

Kierunek studiów:

Gospodarka i ekonomia w dziejach

Numer albumu:

.....

Tytuł pracy w języku polskim

Tytuł pracy w języku angielskim

Praca licencjacka
napisana pod kierunkiem

.....

Poznań 202...